

การควบคุมโรคไก่ในประเทศต่าง ๆ

แปลและเรียบเรียงจาก

THE CONTROL OF POULTRY DISEASES IN DIFFERENT COUNTRIES

จาก Brit vet. J. 119, 1963

โดย...ม.ร.ว. อำนวยพร เกษมสันต์

△

(I) Switzerland, ของ B. Hess

ตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่เฝ้าดูมา มหาวิทยาลัย Zurich ได้ทำการฆ่าทรากไก่ ๓๗,๐๐๐ ทราก พบว่าโรคที่เกิดขึ้นในไก่เป็นส่วนใหญ่ได้แก่โรค Marek's Disease (fowl's paralysis) และ Leucocis ซึ่งมีถึง ๓๒% ในจำนวนนี้เป็น Marek's Disease (fowls paralysis) ถึง ๓๘% โรคนี้มักพบเสมอ ๆ ในระหว่างถึงหากมาถึงฤดูคอกและโรค Leucosis มักพบในระหว่าง ฤดูคอกถึงมกราคม จากการสำรวจพบว่าพยาธิในระบบทางเดินอาหารมักเป็นสาเหตุ (predisposing factors) ของโรค Marek's จากการสำรวจไก่ ๖๕๐๐ พบว่าไก่ที่มี Coccidia เป็นโรค Marek's ได้มากกว่าไก่ที่ไม่มี Coccidia ถึง ๓๑% ไก่ที่มีพยาธิตัวดีเป็นโรค Marek's มากกว่าไก่ที่ไม่มีพยาธิตัวดี ๒-๖%

โรคของไก่ที่เป็นอย่างแพร่หลาย ถัดมาก็ได้แก่โรคพยาธิในลำไส้จากการตรวจทราก ไก่ ๓๗,๐๐๐ ทรากนี้ พบว่าเป็นโรคพยาธิในลำไส้อย่างรุนแรงถึง ๒๘% ๓๘% เป็นโรค Coccidiosis (โรคมิด) มี Capillaria ประมาณ ๖% และที่ ๆ มี tape worm อยู่ราว ๕% และยิ่งกว่านั้น ยังพบว่าเป็นโรค Avian tuberculosis อยู่ ๓๘ ราย (๐.๐๒%)

โรคอุจจาระขาวก็ยังมีความสำคัญในทางด้านเศรษฐกิจอยู่เป็นอย่างมาก และน่าเป็นที่สนใจอย่างยิ่งก็คือว่า วิธีการควบคุมโรคอุจจาระขาวในประเทศนี้ นอกจากใช้วิธี Serological test พร้อมกับทำลาย Reactor แล้วที่ประเทศนี้ยังใช้วิธีตรวจไข่จากไก่ที่ให้ไข่บ่อยอีกด้วย โดยวิธีการตรวจไข่นี้อาจบอกได้ว่าแม่ไก่เป็นโรคอุจจาระขาวทั้ง ๆ ที่ได้ตรวจทาง Serological test ให้ผล negative ซึ่งควรระวัง

การควบคุมโรค Newcastle

ตั้งแต่ปี ๑๙๖๐ เป็นต้นมา เบ็ดไก่ในประเทศสวีเดนจำนวน ๖ ล้านตัวได้ ปลอดภัยจากโรค Newcastle ทั้งนี้ด้วยวิธีการควบคุมดังต่อไปนี้

- ๑. โดยวิธีการตรวจสุ่ม (Random Sample) ทราบไก่ที่เข้าสู่ประเทศ
- ๒. โดยการห้ามนำไก่ที่มีชีวิตเข้าสู่ประเทศ
- ๓. โดยการกำจัดฝูงที่เป็นโรคในทันทีที่ตรวจพบ

ที่ประเทศนี้ได้พิจารณาแล้วว่าแหล่งที่ทำให้เกิดเชื้อโรค Newcastle ในประเทศนั้น ส่วนใหญ่มักมาจากทราบไก่ที่นำเข้ามาขายภายในประเทศ ฉะนั้นจึงได้ตั้งจุดตรวจทราบไก่ที่นำเข้ามาขายตามชายเขตแดน ทุก ๆ จุดจะต้องทำการตรวจทราบไก่อย่างน้อย ๓๐ ตัวคือทราบไก่ ๕ คัน จากจำนวนนี้โดยทฤษฎีแล้วจะทำให้การแพร่เชื้อลดลงถึง ๓.๓% การตรวจโดยใช้เนื้อสมองเป็นวิธีที่เหมาะสม เพราะไม่มีเชื้อแบคทีเรียเจือปนและสามารถทำได้ใน Suspension มาเร็ว ๆ นี้ได้มีการใช้ไซส์ันหลังในการตรวจหาโรค โดยใช้เครื่องมือเจาะ ๆ เข้ากระดูกสันหลังแล้วนำเอาไซส์ันหลังมาละลายจนเป็นเนื้อเดียวในน้ำเกลือ ซึ่งบัดด้วยความเร็วสูงแล้วฉีดเข้าสู่ไก่ อีกอย่างหนึ่งเนื่องจากประเทศนี้ปลอดจากโรค Newcastle จึงได้มีการห้าม Immunisation

การตรวจเชื้อ Newcastle disease ในไก่ทดสอบใช้ตรวจจาก Clinical Sign และตรวจทางพยาธิวิทยาและ Hemagglutination test ในกรณีที่สงสัยก็ใช้เพาะปลูกบนไข่ฟัก แต่โดยปกติแล้วมักใช้วิธีฉีดเข้าสู่ไก่และเข้าไข่ฟักไปพร้อม ๆ กัน จากการทดลองปรากฏว่าการฉีดเข้าสู่ไก่ให้ผลถูกต้อง ๘๒.๔% แต่เมื่อใช้ไข่ฟักแล้วให้ผล ๓๓.๘% ในการควบคุมโรคนี้จากรทราบไก่ที่ส่งเข้าสู่ประเทศ มักใช้วิธีฉีดเข้าสู่ไก่มากกว่าการฉีดเข้าไข่ฟัก เพราะ

- ๑. ให้ผลได้ถูกต้องและแน่นอนกว่า
- ๒. เราสามารถ differentiate Virus Strain ของพวกที่มีคุณสมบัติทาง Pathogenic และ Antigenic แต่เพียงอย่างเดียวได้

ตั้งแต่ปี ๑๙๔๗ ที่มหาวิทยาลัย Zurich ได้ทำการตรวจวิธีสุ่มจากไก่จำนวน ๒๓,๓๐๐ คัน ปรากฏว่าไก่ที่มีเชื้อ Newcastle virus มีประมาณ ๓,๘๐๐ คัน และไก่ประมาณ ๘๐ คัน เป็นอหิวาต์ไก่ด้วยเหตุนี้จึงได้ออกกฎไว้ว่า บริษัทต่างประเทศใดที่ทำการส่งไก่มาขายในประเทศนี้จะถูกริบใบอนุญาตทันทีที่มีการส่งไก่เป็นโรคมายาเกิน ๑ ครั้ง หลังจากที่ได้วางกฎนี้ไว้สำหรับควบคุมโรคไก่เช่นนี้ปรากฏว่าการเกิดโรค Newcastle ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว ใน

ระยะ ๓๓ ปีภายหลัง รายเฉลี่ยของการเกิดโรคม้เพียง ๒๕ รายต่อปี ในปี ๑๙๖๑ และ ๑๙๖๒ ไม่ปรากฏว่ามีโรคเกิดขึ้นสักรายเดียว

ความจริงก็ได้ปรากฏอย่างชัดแจ้งแล้วว่า การที่ไก่จำนวน ๖ ล้านตัวในประเทศ ดิวิดเซอร์แลนด์ปลอดจากโรค Newcastle Disease ได้ก็ด้วยการอาศัย วิธีการตรวจสุ่ม (testing of random samples) จากไก่ที่ตั้งเข้ามาขายภายในประเทศนั่นเอง

(II) FRANCE โดย M. Fontaine

การควบคุมโรคสัตว์ปีกในประเทศฝรั่งเศสที่ใช้อยู่ก็มี ๓ หัวข้อใหญ่ๆด้วยกัน คือ

- ๑. โดยกฎข้อบังคับของรัฐ ซึ่งผู้เลี้ยงต้องปฏิบัติตาม
- ๒. ระเบียบรุกรานซึ่งผู้เลี้ยงทั้งหลาย หรือสมาคมผู้เลี้ยงยอมรับร่วมกับเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ของรัฐ

๓. การควบคุมโรคของผู้เลี้ยงแต่ละรายโดยความช่วยเหลือของสัตวแพทย์
กฎข้อบังคับของรัฐซึ่งผู้เลี้ยงต้องปฏิบัติตามจะใช้ก็แต่เพียง ๒ โรคเท่านั้น คือ

Psittacosis และทุกแบบของ Fowl pests รวมถึงโรค Newcastle แต่สำหรับโรค Psittacosis ในฝรั่งเศสความสนใจมีน้อยมาก

เมื่อมีการระบาดของโรค Newcastle เกิดขึ้นแห่งใดแม้ในกรณีที่ตั้งตั้งก็ตาม ก็มีการแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น เจ้าของ, ผู้เลี้ยง, สัตวแพทย์ แม้กระทั่งเทศมนตรีประจำหมู่บ้านซึ่งจะต้องเป็นผู้แจ้งให้สัตวแพทย์จังหวัดทราบ สัตวแพทย์จังหวัดก็ประกาศเขตติดโรคและห้ามการนำเข้าออกของไก่ในเขตติดโรค แล้วจัดการทำลายไก่ในฝูงที่เป็นโรค ทั้งฝูงแล้วทำการเผาหรือฝังในที่นั้นๆ เจ้าของไก่ได้รับเงินชดเชยซึ่งจะอยู่ในความพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามสภาพแต่ไม่เกิน ๓ ใน ๕ ของราคาตลาดในขณะนั้น ในเขตติดโรคก็ทำการฉีดวัคซีนและมีกรฆ่าเชื้อโรคตามสถานที่ต่างๆ อย่างน้อยที่สุดหลังจากการกำจัดโรค Newcastle แล้ว ๓๕ วัน จึงจะทำการประกาศเป็นเขตปลอดจากโรค Newcastle ได้

การใช้กฎข้อบังคับมีข้ออุปสรรคอยู่ ๒ ประการด้วยกันคือ ผู้เลี้ยงไม่บอกกล่าวแจ้งการเกิดโรคให้รู้ หรือบางที่รือร่อนในการแจ้งให้ทราบ โดยคิดว่าการรือรือหรือทำการด้วยตนเองเป็นการทูลเงินค่าเสียหายได้ดีกว่า อีกข้อหนึ่งก็คือเมื่อมีการระบาดของ Newcastle disease โดยเชื้อที่มความรุนแรงน้อยเข้ามาเกี่ยวข้อง

การควบคุมโดยเจ้าหน้าที่วางรูปงานให้ขึ้น โดยมากมุ่งหมายแต่เฉพาะโรคอุจจาระ
 ขาวในไก่ (Pullorum Disease) เป็นส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงไก่ที่มีความประสงค์ที่จะให้ฝูงไก่ของตน
 ปลอดภัยจากโรคอุจจาระขาว ก็ยื่นความจำนงค์ขอตั้งทะเบียนที่ Départementale des Services
 Vétérinaire (D.S.V.) และไก่ของตนแต่ละตัวจะมีการตรวจแบบ Hemagglutination test
 ปีละ ๒ ครั้ง ครั้งแรกทำการตรวจเมื่อประมาณ ๕๐% ของไก่ทั้งหมดเริ่มออกไข่ อีก ๒ เดือน
 ต่อมาก็ทำการตรวจเป็นครั้งที่ ๒ ไก่ตัวใดเป็นโรคก็จัดการทำลาย จากผลของการ test ก็
 จัดชั้นต่าง ๆ ของแต่ละฟาร์ม โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ดังนี้:-

1 st test	2 nd test	Classification
No. of Reactor	No. of Reactor	Refused
over 6%		1 st Class
0%	0%	2 nd Class
less than 2%	less than 2%	3 rd Class
from 2-6%	less than 2%	
	Over 2%	Refused

การแยกชั้นต่าง ๆ ของฟาร์มเหล่านี้กระทำครั้งละปีทุก ๆ ปี ฟาร์มเหล่านี้จะต้อง
 เที่ยบชั้นใหม่ทุกปีไป กระนั้นก็ดีโรคอุจจาระขาวก็ยังกำจัดให้หมดไปไม่ได้เป็นแต่เพียงให้
 ผลดีขึ้นอยู่เรื่อย ๆ เท่านั้น

ส่วนการควบคุมโรคโดยผู้เลี้ยงเป็นราย ๆ นั้น โดยมากมักได้รับความช่วยเหลือจาก
 สัตวแพทย์และสถานีตรวจโรคสัตว์

ก. โรคบิดในไก่ (Coccidiosis) มักควบคุมโรคโดยใช้อาหารที่ผสมด้วยยาพวก
 Coccidiostat เช่น ไบโคโรพิวราโซน, ไนคาร์บาซีน, โบฟูแรน, ซิวดีนและแอมโพรเดียม
 ซึ่งใช้ในไก่ที่กำลังเจริญเติบโต การเกิดโรคบิด (Coccidiosis) มักทำการรักษาด้วยยา
 จำพวกซัลโฟนาไมด์ ความระมัดระวังในด้านสุขาภิบาล ไม่ให้มีใครค้ำนั่งถึงกันนัก

ข. โรคนิวคาสเซิล โรค Infectious bronchitis และ fowl po ป้องกันโดยการ

การควบคุมโรคไก่ในประเทศต่าง ๆ

ใช้วัคซีน วัคซีนเชื้อเป็นก็มีการใช้กันแต่คำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้มักละเอียดขาดความ
เอาใจได้เสียบ่อย ๆ

ค. การขยายตัวของโรค Chronic respiratory disease (Mycoplasmosis) มัก
เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความเอาใจได้ในเรื่องป้องกัน ผู้เลี้ยงมักมีความเชื่อมั่นในการใช้ยา
ปฏิชีวนะเกินไปซึ่งเป็นแต่เพียงระงับอาการแสดงให้ปรากฏเท่านั้น

ง. การควบคุมโรค Leucosis, Infectious avian encephalomyelitis ไม่ได้
กระทำกันเลย

จ. ส่วนการป้องกันในเรื่องการขาดอาหาร ตกอยู่ในเงื้อมมือของผู้ผลิตอาหาร
ดีด้วย

